

Сабак тақырыбы:
көрсеткіштерді есептеу

Экономикалық

Оқу мақсаты:

Жан басына шаққанда
көрсеткіштерді есептеу.
деректерді талдау.

экономикалық
Статистикалық

Жетістік критерийі

Білу және түсіну;

- Экономикалық, демографиялық және әлеуметтік көрсеткіштер арқылы экономикалық дамуды өлшеу әдістерін біледі
- Статистикалық мәліметтерді қолдану арқылы салыстырмалы диаграмма сала алады.
- Экономикалық, демографиялық және әлеуметтік көрсеткіштер арқылы экономикалық даму деңгейін талдай алады.

Өткенге шолу

1. Халықтардың қалыптасуына әсер етуші факторлар?
2. Әлемнің қай аймақтарында әйелдер үлесі жоғары?
3. Әлемдегі көші-қонның басты бағыттарын атаңыз, қандай факторла әсер етуде?
4. Урбандалудың жоғары болуы ел елдің экономикасының қаншалықты дамығандығын білдіре ала ма (дәлелдеңіз)?
5. Оқшау тілдер дегеніміз не, оның қалыптасуына қандай факторлар әсер етеді?
6. Қазақстанның негізгі геосаяси ерекшеліктеріне баға беріңіз, артықшылығы мен кемшілігін атаңыз?
7. Қоныс аударушы капитализм елдерін атаңыз, олардың географиялық орналасуына талдау жасаңыз?
8. Үкіметтік емес халықаралық ұйымдар елдің саяси дамуы мени қалыптасуына қалай әсер етеді?

Экономикалық көрсеткіштер – экономикалық қызметтің барлық саласын талдауда, есептеуде, жоспарлауда қолданылатын сандық сипаттамалар жүйесі

Экономикалық көрсеткіштер мақсатына қарай:

- жоспарлық;
- қаржылық;
- бухгалтерлік;
- статистикалық көрсеткіштер.

Елдің *жалпы ішкі өнімінің* көрсеткіштері

Елдің *жалпы ұлттық өнімінің* көрсеткіштері

Жан басына шаққандағы табыс шөлшері

Экономикалық дамудың өлшеу әдістері

Елдердің даму деңгейін сипаттайтын негізгі көрсеткіштер:

1. Ел экономикасының типі;
2. Жерінің ауданы мен оның игерілу деңгейі;
3. Халқының саны мен еңбек ресурстарының құрылымы;
4. Жалпы жиынтық өнімнің көлемі мен құрылымы;
5. Халықтың өмір сүру деңгейі мен сапасы;
6. Елдің халықаралық еңбек бөлінісіндегі орны.

Аталған көрсеткіштердің біріне қарап, елдің типін анықтау жаңсақтық болады, сондықтан еларалық салыстырулар жүргізуде өте көп мөлшерде сандық деректер ескеріледі.

Ел экономикасының ауқымы, ең алдымен, *жалпы жиынтық өнім* көлемімен анықталады.

Жиынтық өнімнің 2 түрі бар:

1) Жиынтық ішкі өнім;

2) Жиынтық ұлттық өнім;

ЖІӨ

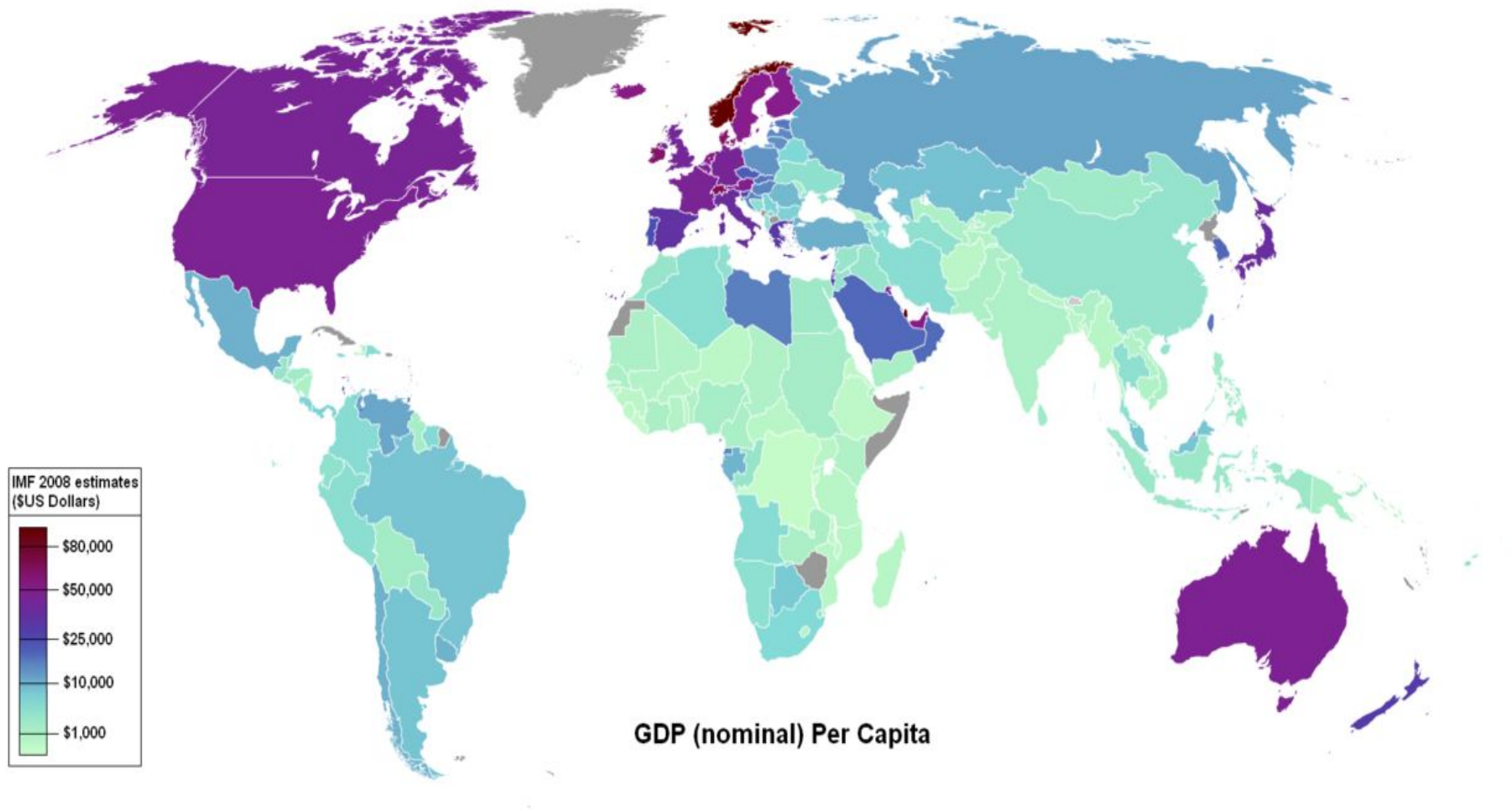
СТОИМОСТЬ
конечных товаров
и услуг,
произведенных
национальными
производителями
за рубежом

СТОИМОСТЬ
конечных товаров
и услуг,
произведенных
национальными
производителями
внутри страны

СТОИМОСТЬ
конечных товаров
и услуг,
произведенных
иностранными
производителями
на территории
страны

ЖҰӨ

Жан басына шаққандағы ЖІӨ

Экономикалық дамудың жолдары

Экстенсивті

- Ресурстардың көлемін көбейту арқылы ЖІӨ артуы немесе сандық өсу

Интенсивті

- Өндірістің тиімділігін сапалы факторларды арттыру арқылы ЖІӨ көбейту

Экстенсивті даму

Станок санының көбеюі

Қосымша жұмысшылар немесе жұмыс орны

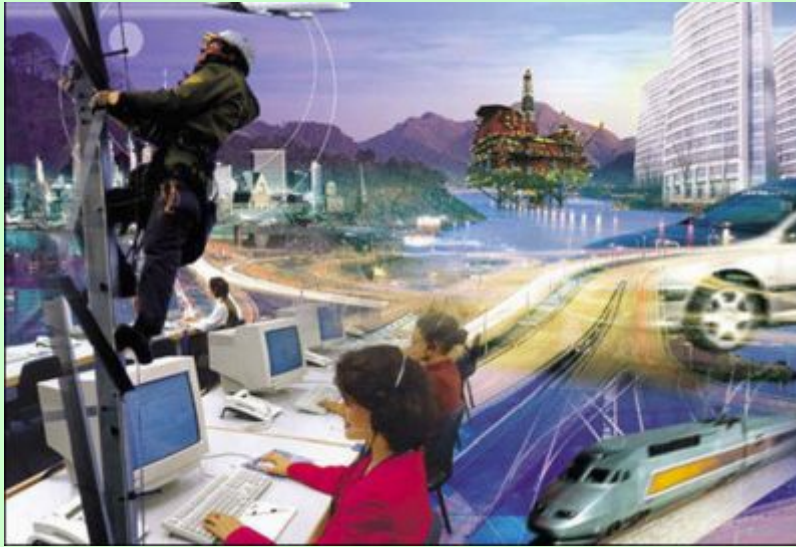
Өндіріс технологиясының өзгермеуі

Өңделген жердің ауданын арттыру

Жаңа кен орындарын игеру

Интенсивті даму

**Ғылыми
техникалық прогресс
Өндірісті ірілендіру**

**Жұмысшылардың
біліктілігін арттыру
Ресурстарды тиімді
пайдалану**

Экономикалық дамудың типтері

Интенсивті	Экстенсивті	Аралас

Қазақстанның қазіргі экономикалық дамуы қандай сипатта?

Адам әлеуетінің даму индексі (АӘДИ)

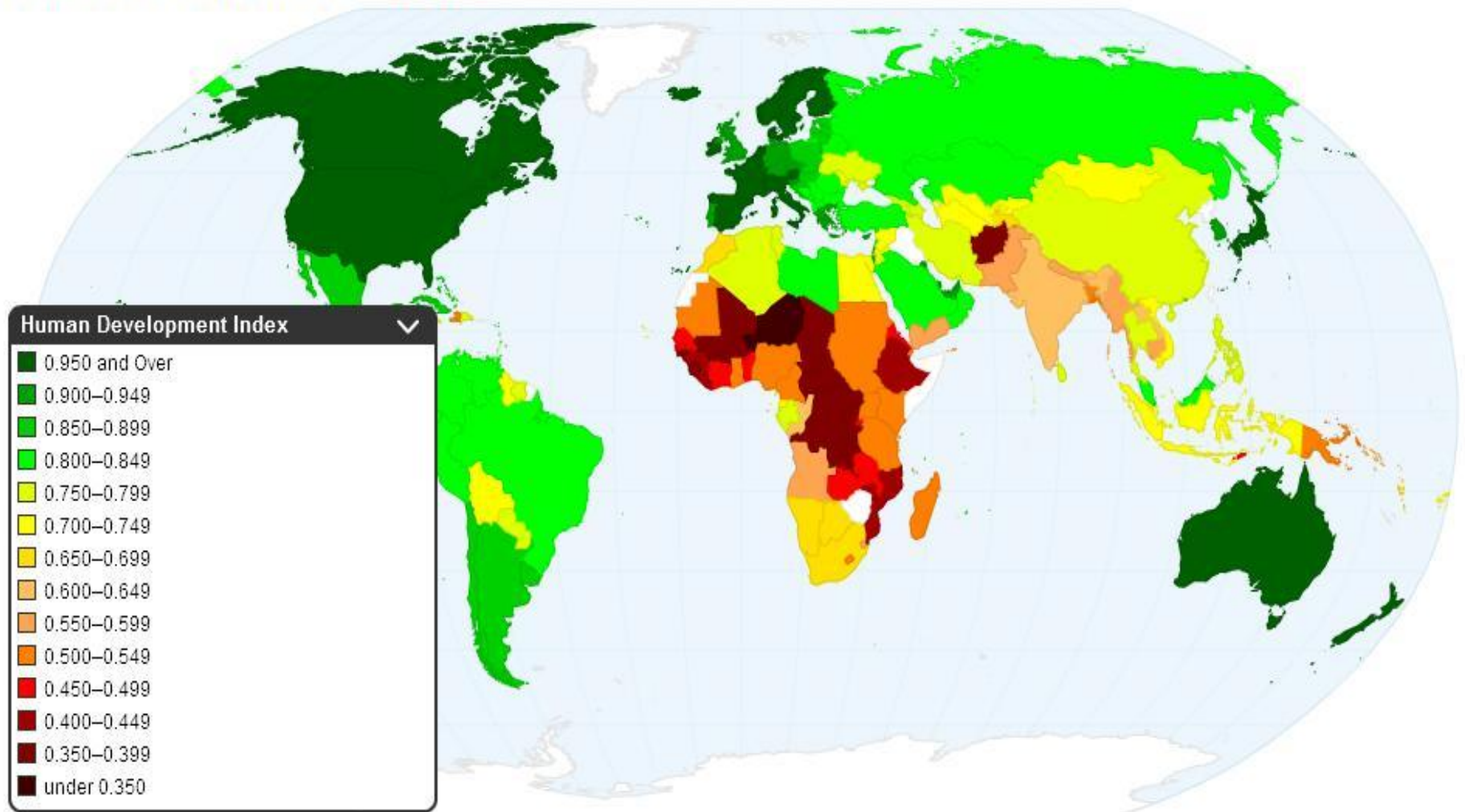
мемлекеттердің кедейшілік, сауаттылық, білім беру, орташа өмір сүру ұзақтығы және тағы басқа көрсеткіштер бойынша салыстырмалы бағалау индексі.

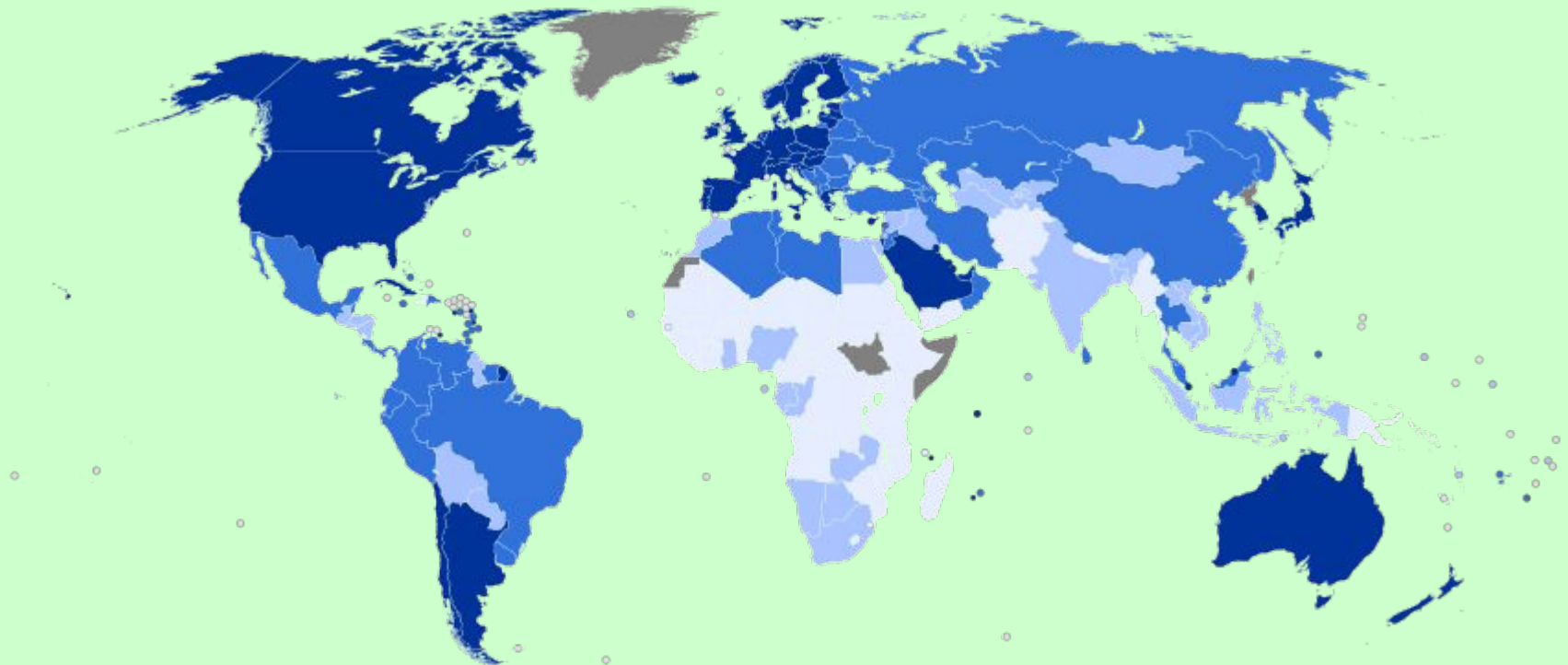
АӘДИ өлшемдері:

- денсаулық, өмір сүру ұзақтығы;
- білім алу, ересек адамдардың сауаттылығы;
- өмір сүру деңгейі (ЖІӨ АҚШ долларымен есептегенде)

Адам даму индексі

Human Development Index (HDI)

Мировая карта ИРЧП членов ООН за 2014 год (данные 2013 года).
Очень высокий Высокий Средний Низкий Нет данных

Елдердің өмір сүру деңгейі

ЭК - Экономика	ПИ – кәсіпкерлік және инновации
ПР - Басқару	ОБ – білім беру
ЗД – өмір ұзақтығы	БЕ – қауіпсіздік
СЛ – жеке бас еркіндігі	СК – әлеуметтік капитал

№	Елдер	ЭК	ПИ	ПР	ОБ	ЗД	БЕ	СЛ	СК
1	Норвегия	2	4	13	6	4	2	6	1
2	Дания	19	1	3	16	16	8	7	2
3	Швеция	5	2	4	12	14	6	5	9
4	Австралия	10	8	8	2	17	19	3	3
5	Жаңа Зеландия	27	13	2	1	20	13	2	4
6	Канада	8	16	6	3	15	9	1	8
7	Финляндия	16	3	5	8	12	3	19	5
8	Нидерланды	14	10	11	11	7	18	9	6
9	Швейцария	1	7	1	32	3	10	22	11
10	Ирландия	25	14	14	14	11	4	4	7
11	Люксембург	4	5	9	48	1	7	8	16
12	АҚШ	20	12	10	5	2	27	14	10

41	Аргентина	48	52	75	42	41	46	26	70
42	Панама	42	39	62	58	54	48	35	61
43	Литва	82	42	43	18	46	34	93	49
44	Бразилия	33	47	56	79	57	87	25	64
45	Малайзия	15	44	35	40	45	62	111	100
46	Қазақстан	54	59	95	43	60	53	43	37
47	Латвия	80	36	44	28	50	50	112	86
48	Болгария	93	41	72	51	49	41	59	85
49	Грекия	85	51	48	35	23	38	121	97
50	Хорватия	59	48	52	56	37	35	100	110

61	Мексика	34	69	69	78	52	116	78	63
62	Ямайка	116	57	68	86	65	70	64	48
63	Индонезия	43	85	80	84	95	68	80	27
64	Өзбекстан	67	98	116	65	72	66	70	17
65	Белиз	64	72	74	96	63	72	65	50
66	Ресей	62	50	118	27	48	97	119	71

Елдер шаруашылығының даму сипаты

- аграрлы;
 - индустриалды;
 - аграрлы-индустриялды;
 - индустриялы-аграрлы:
-
- *аграрлы* – Непал, Папуа Жаңа Гвинея, Эфиопия
 - *индустриалды* – Сингапур, БАӘ, Катар
 - *аграрлы-индустриялды* – Моңғолия, Тайланд
 - *индустриялы-аграрлы* – Қазақстан, АҚШ, Ресей

Қазақстан ІІ дүние жүзілік соғысқа дейін аграрлы-индустриялы ел болып келді. Одан кейін индустриялы-аграрлы елге айналыды. Себебін түсіндіріңіз?

Үйге тапсырма:

№	Елдер	Ж Ұ Ө к ө ле мі	Ха л ы қ са н ы	О р та ж ас ы	Са уа тт ы л ы ғы	Та биғ и бай лы ғы	Та ма қта ну ы (кк ал)	Эко ном ика лық дам у типі	Мам анда нуы
1	Қытай								
2	Ресей								
3	АҚШ								
4	Германия								
5	Қазақстан								

БАҒАЛАУ

КЕРІ БАЙЛАНЫС